

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

підготовки магістра
спеціальності 034 Культурологія
освітньо-наукової програми Культурологія

Силабус навчальної дисципліни «МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» підготовки магістра, галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія, за освітньою програмою Культурологія

Розробник: Головей В.Ю., професор кафедри культурології, доктор філософських наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Пригода-Донець Т. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології

протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри

Столярчук Н. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: магістр	Нормативна
Кількість годин / кредитів 90/3		Рік навчання - 1
		Семестр - 1-ий
ІНДЗ: €		Лекції - 24 год.
		Практичні - 20 год.
	Самостійна робота - 40 год.	
	Консультації - 6 год.	
		Форма контролю: залік - 1 семестр
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Головей Вікторія Юріївна**
Науковий ступінь: **доктор філософських наук**
Вчене звання: **професор**
Посада: **професор кафедри культурології**
Контактна інформація: моб. тел. 067 3343073,
ел. адреса: V_golovey@ukr.net
Дні занять: вересень-грудень 2023
<http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис дисципліни

1. Анотація.

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» має ознайомити студентів з основними елементами дослідницької діяльності, організацією та методиками наукових досліджень культурологічного спрямування. Ці знання допоможуть їм під час написання магістерської роботи, в процесі навчання, виконання самостійних наукових досліджень. Оволодіння знаннями та практичними навичками в процесі вивчення даної дисципліни розширює професійні можливості майбутнього фахівця-культуролога.

2. Пререквізити

Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Аналітика культури», «Філософія та культурологія мистецтва», «Сучасні інформаційні технології», «Культура постмодерну» тощо.

3. Мета і завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни – оволодіння теоретико-методологічними основами організації і проведення наукового дослідження в галузі культурології.

Цільова спрямованість курсу обумовлює постановку та вирішення наступних **завдань**: надати студентам теоретичні знання стосовно закономірностей процесу наукового пізнання і понятійно-термінологічного апарату культурологічної науки; надати знання стосовно основних методів проведення і аналізу результатів наукового дослідження; сформувані вміння складати програму дослідження, формулювати задачі і робочу гіпотезу, підбирати інформаційні джерела, вибирати методики дослідження і аналізу результатів, узагальнювати результати, формулювати висновки та оформлювати матеріали дослідження на рівні, необхідному для виконання магістерської роботи, закріпити набуті знання і вміння щодо вибору методики дослідження, узагальнення результатів дослідження.

4. Результати навчання (компетентності).

Загальні компетентності :

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ЗК 3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 9. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові компетентності :

- ФК 1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- ФК 2. Здатність до оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- ФК 6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- ФК 9. Здатність до розв'язання актуальних проблем культури з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації та ширшого контексту відповідних проблем.
- ФК 10. Здатність здійснювати експертизу культурних об'єктів та культурних процесів, їх критичний аналіз із застосуванням сучасних методів культурології.
- ФК 11. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

Програмні результати навчання :

- ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів, та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтерпретації для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН 13. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.
- ПРН 14. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Основи методології наукових досліджень						
Тема 1. Поняття та структура науки.	7	2	-	3	-	ДС/4
Тема 2. Методологічні засади науки: метод – методологія – методика.	9	4	4	4	-	РМГ/4
Тема 3. Поняття та загальна характеристика теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження.	10	4	4	4	1	ІРС – 4
Тема 4. Теоретико-методологічні засади та методи культурологічних досліджень.	8	2	2	4	1	ІРС – 4
ІНДЗ						30
Разом за модулем 1.	34	12	10	15	2	46
Змістовий модуль 2. Організація і проведення наукових досліджень						
Тема 5. Основні складові та принципи організації науково-дослідного процесу.	8	2	2	4	1	РМГ /4
Тема 6. Інформаційне забезпечення наукового дослідження. Класифікація наукових джерел та літератури.	10	2	2	4	1	ДС/4
Тема 7. Структура наукового дослідження.	10	2	2	4	1	РМГ /4
Тема 8. Форми викладу матеріалів наукових досліджень.	12	2	2	4	1	РМГ /4
Тема 9. Форми апробації та висвітлення результатів наукової діяльності.	8	2	2	4	-	ІРС – 4
Тема 10. Критерії результативності наукової діяльності.	8	2	-	5	-	ІРС – 4
Захист наукового проєкту						30
Разом за модулем 2	56	12	10	25	4	54
Всього годин / Балів	90	24	20	40	6	100

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, академічний обмін, навчання за подвійним дипломом) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із завідувачем кафедрою, деканатом.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів, гаджетів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн опитування та підготовки практичних та індивідуальних завдань під час заняття.

З метою діагностики успішності студентів у процесі поточного контролю проводяться дискусії (5 балів кожна), робота студентів у малих групах (5 балів) та індивідуальна робота студента у процесі навчання (по 1 балу), виконання студентом індивідуального завдання: написання тез на наукову конференцію, реферування наукової літератури з тематики магістерського дослідження тощо (30 балів), а також захист наукового проєкту з тематики магістерського дослідження (30 балів).

Політика щодо дедайннів та перескладання

Залік проводиться в терміни визначені деканатом. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (80% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад: довідка про хворобу). Студентам, що не з'явилися на залік з поважних причин, дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом, або зараховується сума балів за результатами поточного оцінювання.

Критерії оцінювання ДС та РМГ

5 балів – студент вірно засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал;

4 бали – студент вірно і достатньо засвоїв теми, висвітлив зміст основних понять, продемонстрував здатність вільно оперувати теоретичними категоріями, узагальнювати та аналізувати матеріал; у відповіді допустив незначну неточність;

3 бали – студент в цілому засвоїв теми, але допустив помилки у розумінні основних теоретичних понять; матеріал виклав непослідовно але зміг правильно узагальнити вивчений матеріал;

1-2 бали – студент недостатньо засвоїв теми, допустив грубі помилки у розумінні основних теоретичних понять, матеріал виклав непослідовно та не зміг правильно узагальнити вивчений матеріал;

0 балів – відповідь відсутня.

Критерії оцінювання ІРС

За наявність виконаного завдання ставиться 2 бали, за відсутність – 0 балів.

Критерії оцінювання ІНДЗ

26-30 балів – завдання виконане самостійно на основі нестандартних підходів причинно-наслідкового аналізу, прогнозування;

20-25 балів – завдання виконане з використанням творчих рішень, нестандартних

підходів, прогнозування. Однак, використовуються класичні підходи, має місце використання відомих алгоритмів;

10-19 балів – завдання виконане з використанням творчих рішень, проте, є ряд сутнісних помилок;

1-9 бали – завдання виконане лише з окремими елементами творчого підходу, переважають відомі, алгоритмізовані правила їх розв'язання;

0 балів – завдання не виконано.

Критерії оцінювання наукового проєкту (30 балів):

21-30 балів – завдання виконане самостійно на основі нестандартних підходів причинно-наслідкового аналізу, прогнозування;

11-20 балів – завдання виконане з використанням творчих рішень, нестандартних підходів, прогнозування. Однак, використовуються класичні підходи, має місце використання відомих алгоритмів;

1-10 балів – завдання виконане з елементами творчого підходу, переважають відомі, алгоритмізовані правила їх розв'язання;

0 балів – завдання не виконано або зроблена спроба виконання без використання творчих підходів.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень», що полягає в оцінці засвоєння здобувачем навчального матеріалу, є залік. Залік виставляється за умови, якщо студент виконав усі види навчальної роботи, які визначені силабусом навчальної дисципліни, та отримав не менше 60 балів.

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА ІНДЗ, МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ ТА ЗАЛІКУ

1. Наука як система знань.
2. Основні сучасні підходи до розуміння методології науки.
3. Поняття категоріального каркасу науки та його значення для наукового знання.
4. Особливості будови наукового знання.
5. Мова науки, її особливості та значення.
6. Основні форми існування науки в сучасному суспільстві.
7. Організаційні, економічні, соціально-політичні та технологічні аспекти науки.
8. Метод і методологія: основні аспекти співвідношення.
9. Методологія і методика в контексті наукового пізнання.
10. Критерії, еталони та ідеали науки.
11. Поняття парадигми в науковому пізнанні.
12. Провідні методологічні проєкти науки ХХ ст.
13. Роль гіпотез у теоретичному науковому пізнанні.
14. Метод системно-структурного аналізу в сучасній науці.
15. Істина та істинність в сучасній науці.
16. Роль евристики в сучасній науковій творчості.
17. Поняття моделі та евристична роль моделювання в сучасній науці.

18. Поняття наукового факту та складності його інтерпретації.
19. Основні методи опрацювання фактів, оцінка їх пізнавальної ролі.
20. Поняття наукової теорії та особливості її будови.
21. Поняття методу наукового пізнання та його значення для науки.
22. Загальнонаукові методи дослідження.
23. Спеціальні методи дослідження.
24. Методи теоретичного рівня пізнання: індукція, дедукція, системний аналіз.
25. Семіотичний метод у наукових дослідженнях.
26. Методи, що використовуються на теоретичному і емпіричному рівнях дослідження.
27. Емпіричний рівень наукового пізнання, його значення для науки.
28. Методи емпіричного рівня: спостереження, експеримент, вимірювання, порівняння.
29. Основні етапи наукового дослідження.
30. Проблеми вибору та формулювання теми дослідження.
31. Критерії актуальності теми наукового дослідження.
32. Структура кваліфікаційної наукової роботи.
33. Визначення мети і завдань наукового дослідження.
34. Критерії наукової новизни наукового дослідження.
35. Теоретичне та практичне значення дослідження.
36. Апробація результатів наукового дослідження.
37. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.
38. Методика обґрунтування та верифікації результатів дослідження.
39. Аналіз та узагальнення результатів дослідження.
40. Критерії результативності наукової діяльності.

**Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів,
де формою контролю є залік**

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Дротенко Л.Г. Філософія наукового пізнання. Навчальний посібник / Л.Г. Дротенко. К. : Б/В, 2010. 224 с.
2. Білуха М. Методологія наукових досліджень : підручник. Київ : АБУ, 2022. 480 с.
3. Головей В.Ю. Методологія та організація наукових досліджень в галузі: програма нормативної навчальної дисципліни / В. Ю. Головей; Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки; кафедра культурології та хореографічного мистецтва. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2020. 13 с. URL :

<https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/15809>

4. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. *Методологія наукових досліджень*. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 202 с.
5. Кармишева Н.В. *Евристика: навчальний посібник*. Львів: ПАІС, 2013. 272 с.
6. Ковальчук В. *Основи наукових досліджень : навч. посібник*. Вид. 2-е, доп. і перероб. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2019. 208 с.
7. Петрушенко В.Л. *Філософія і методологія науки*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 184 с.
8. Пилипчук М.І. *Основи наукових досліджень : Підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор'єв, В.В. Шостак*. К. : Знання, 2020. 270 с.
9. Поляков В. Г. *Філософія і методологія науки*. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2012. 60 с.
10. Стеченко Д.М., Чмир О.С. *Методологія наукових досліджень*. К. : Знання, 2007. 317 с.
11. Панішев А. *Методологія наукових досліджень : навч. посібник*. Житомир : ЖДТУ, 2013. 148 с.
12. Пілюшенко В. *Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посіб.* Київ : Лібра, 2004. 344 с.

Інтернет-ресурси

1. Електронний каталог Національної парламентської бібліотеки України : [політемат. база даних містить відом. про вітчизн. та зарубіж. кн., брош., що надходять у фонд НПБ України]. Електронні дані (803 записів). URL : catalogue.nplu.org .
2. Інституційний репозитарій Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL : www.nbuv.gov.ua
4. Український інститут інтелектуальної власності : офіційний сайт. URL : <http://www.uipv.org>